

نـوروســـور

دفتر حاضربه مناسبت نشستی با عنوان «نوروسور»، در ارتباط با نمایشگاهی که در گذر – موزه خانهٔ منوچه ری دایر است، منتشر می شود. پارچه های به نمایش درآمده در این نمایشگاه – که شامل ۱۶ قطعهٔ بزرگ و چند قطعهٔ کوچک ترند – پولک دوزی هایی مربوط به سده ۱۲ و ۱۳ ه.ش و بخشی از کلکسیون پارچه های منوچه ری هستند.

در فضای نمایشیِ گذر – موزه طی سلسله برنامههایی بخشهای دیگری از این مجموعه نیزبه نمایش درخواهد آمد، که بهانهای برای پروژههای پژوهشی بعدی هستند. هدف از این فعالیتها زمینه سازی برای برپایی یک موزهٔ تخصصی پارچه در آینده است، که هم از جهت طراحی بنا و زیرساختهای فنی، و هم از نظر گردآوری دانشهای مرتبط و مواد پژوهشی، ظرفیت مناسبی برای ارائهٔ بهترِ قطعات بیشتری از این مجموعه را فراهمآورد حمجموعه ای که در کل شامل حدود ۸۰۰ قطعه از نمونههای شاخصِ انواع فنونِ بافت و رودوزی در بازهٔ زمانی نزدیک به ۳۰۰ سال از هنر نساجی ایران

امید ماست که آشنایی بیشتروبهتربا این بخش از میراث فرهنگ و هنر ایران در کارپژوهشگران، هنرمندان و طراحان افقهای تازهای روبه فردا بگشاید.

NOOR O SOOR BANQUET OF LIGHT

This catalogue accompanies a seminar held on the occasion of "Noor o Soor — Banquet of Light", an exhibition of textiles at the Manouchehri Passage Museum. The exhibits, which include 16 large and a number of smaller sequin embroideries, date back to the 18th and 19th century and constitute part of the Manouchehri Textile Collection.

This exhibition is the first of a series which aims to display curated selections of the Manouchehri Textile Collection, accompanied by research projects. These efforts will ultimately culminate in the completion of the Manouchehri Textile Museum, a venue with the architectural, technical, and intellectual capacity to host the entire collection which comprises approximately 800 samples representative of all weaving and embroidery techniques, spanning over 300 years of Iranian textile art.

The Manouchehri Textile Museum aims to raise greater awareness for this significant part of Iran's cultural and artistic heritage, thus expanding the horizons of researchers, artists, artisans and designers.

گذر–موزهخانهٔمنوچهری Manouchehri Passage Museum

SEQUINS

In the context of textiles, we define sequins as small, thin, shiny, and mostly circular sheets with a hole for the purpose of sewing unto cloth, usually in large numbers of identical shape. Prior to their mass industrial production in plastic, sequins were mostly made of metal. The origin of their name can be traced back to the term for "coin" or "money": "pulak" (pul - money) in Farsi and "sequin" in English (borrowed from the French "sequin", which can be traced across the Italian "zecca" / mint to the Arabic "sikka" / coin).

The sequins in the Manouchehri Collection, with very few exceptions, are made from brass alloy, covered with fine layers of gold and silver. They are mostly circular and flat, with a diameter of four to six millimetres. Some exhibits contain a small number of colourful sequins in the shape of flowers, leaves or shells with a slightly raised convex form. The metal surface of these sequins has been covered with a thin layer of paint.

Archaeological excavations in various regions of ancient civilization within Iran have led to the discovery of vast numbers of sequins made of pure gold, the oldest of which stem from Shush and Marlik, dating back to the second millennium B.C.

ـِولڪ

پولـک در زمینهٔ منسوجات، به ورقهای برّاقِ نازکِ کوچکی گفته می شود، که سوراخی برای دوخت روی پارچه دارند، و معمولا با اَشکالی شبیه به هم وبه تعداد زیاد کنارهم می آیند. پولکها اغلب دایره شکل هستند، و تا پیش از تولید صنعتیِ انبوهِ محصولات پلاستیکی بیشتر از جنس فلزات ساخته می شدند.

در نامگـــذاری، نســـبت «پولــک» بــا «پــول» را در همیـــن شـــکل و جنــس ســـکّهمانند آن بایــد جُســت.

*درایـن مجموعـه، جنـس پولکهـا، بـه جــز اســتثنائاتی، آلیــاژبرنــج بــا روکشهــای نــازک و کمعیــار طــلا و نقــره اســت.

شکل پولکها بیشتردایی ره و تخت با قطر متوسط بین ۴ تا ۶ میلیمتر است. در بعضی قطعات به تعداد کم پولکهای رنگین به شکل گل و بیرگ و صدف با سطح کمی مُحدّب به کار رفته است، که در آنها فلز با لایهٔ نازکی از رنگ پوشانده شده است.

* نمونههای فراوانی از پولکهای طلا در کاوشهای باستان شناسی از مناطق مختلف حوزهٔ تمدنی ایران به دست آمده است. قدیمی ترین نمونههای کاوش شده تا امروز مربوط به اواخرهازهٔ دوم پیش از میلاد در شوش و مارلیک هستند.

Gold sequins excavated from archaeological sites in Jubaji, Marlik, Arjan — National Museum of Iran

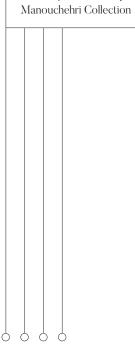

انــواع پولکھـــای فلـــزی بــه کار رفتــه در قطعــات ایـــن مجموعــه Λ variety of metal sequins used in the

SEQUIN AND CHAIN STITCH EMBROIDERY

In this collection, the curtains classified as "sequin embroidery" contain pieces with an average size of 190 x 120 cm, adorned either purely with sequins or with a combination, in varying degrees, of sequin and chain stitch embroidery. The embroidery itself is done by hand, using a needle, in a free manner without constraint to a particular method, attaching the sequin unto the fabric by two simple stitches from opposing directions, sometimes using the same stitch for two sequins for efficiency, thus resulting in a long thread-like sequence with more space in-between sequins. In the majority of works in this collection, the outline of the pattern as well as the filling of small shapes for the purpose of accentuation have been embroidered by chain stitch. The pinnacle of production for these curtains can be traced back to the city of Isfahan during the 18th and 19th century. During the same period, curtains embroidered entirely by chain stitch were also quite prevalent in Isfahan, characterized by their liberally designed imagery of so-called "Bazm-o-Razm", or "Feast and Fight" ceremonies of classical Persian literature. These curtains, distinct from their counterparts inherent to the Caspian city of Rasht, were usually produced by women, either individually or collectively, by pulling the fabric over a horizontal frame. In conclusion, the city of Isfahan bears witness to a period where a variety of household methods were applied to create large, intricate works, ranging from pure chain stitch embroidery on one end of the spectrum to pure sequin embroidery on the other, with a variety of combinations in between.

پولک دوزی زنجیسو دوزی

درایان مجموعه پردههایی که زیرعنوانِ «پولک دوزی» طبقه بندی شده اند شامل قطعاتی با اندازهٔ متوسط ۱۹۰ در ۱۲۰ سانتیمتر هستند، که یا با پولک دوزی به تنهایی، و یا با ترکیبی از پولک دوزی و زنجیره دوزی مَنقوش شده اند. کارِ دوختِ پولک ها، روی دست، به کمک سوزن، و به شکلی آزاد و نه چندان مُقیّد به یک شیوهٔ خاص انجام شده است؛ عموما هر پولک با دو کوک ساده از دو طرف روی پارچه ثابت شده، یا برای افزایش سرعتِ دوخت هر کوک بیان دو پولک مشترک است؛ با این نوع دوخت پولک ها به شکل ریسه ای بین دو پولک میآیند، و عموما بین هر دو پولک قدری فاصله می افتد. در بیشتر نمونه ها خطوط مرزیِ طرح، یا پُرکردن سطوح کوچکِ مورد تاکید، با زنجیره دوزی انجام شده است.

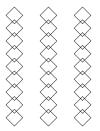
رونــق تولیـــد ایـــن پردههــا بــه اصفهــان ســدهٔ ۱۲ و ۱۳ ه.ش. منســوب اســـت. در همیــن بــازهٔ زمانــی در اصفهـان دوخــت پردههایــی تمامــا قـــلابدوزی شــده نیــز رواج داشــته، کـه مشـخصهٔ آنهـا طراحــی آزادانهشــان در تصویــریــک مجلــس بَــزم یــا رَزم، از ادبیـات کلاســیک اســت. ایــن پردههـا، متفــاوت بــا روش رایــج در رشــت، معمــولا توسـط خانمهــا – بـه صــورت فــردی یــا جمعــی – و بــا کشــیدن پارچــه روی کارگاه افقــی دوختــه میشـــده اســت.

به این ترتیب در این دوره در شهر اصفهان با طیفی از روشهای خانگیِ دوخت برای خلق قطعات بزرگ مواجهیم؛ یک سر این طیف پردههای تماما زنجیره دوزی شده، و سر دیگرآن پولک دوزی های صِرف است، و بین ایس دو ترکیب های متنوعی از تلفیق دو تکنیک ظهور کرده اند.

CURTAIN WALL MANGING

Amongst various works produced using sequin embroidery during this period, the curtains are certainly the most prominent, whereas we will briefly dwell on the term "curtain":

Back then, textiles (which included various fabrics, rugs and kilims) were often mounted above doorways, and it was common to use fabric to decoratively cover walls in formal reception spaces, a practice referred to in depictions of palaces as far back as ancient times. Today, this practice is still alive in religious Ashura ceremonies and Shia Hosseiniyeh congregation halls, and serves as a simple means by which the atmosphere of a space can be temporarily altered to suit a particular occasion. At the heart of this very tradition lie our sequin curtains, used to decorate rooms for celebrations and weddings in particular: a close observation will reveal many symbols indicative of this joyful occasion.

از میان کارهای تولید شده با تکنیک پولک دوزی در این دوره پردهها از همه شاخص تر هستند؛ روی اصطلاح «پرده» می توان درنگ کرد:

منسوجات، اَعـم از پارچـه و فـرش و گلیـم، بـرای پوشـاندن درگاه اتاقهـا بـه کار می رفتـه، همینظـور پارچهپـوش کـردن دیوارهـا رسـمی بـا سـابقهٔ قدیـم بـوده، کـه در توصیـف کاخهـای دوران باسـتان نیـز بـه آن اشـاره شدهاسـت. ایـن رسـم امـروز در تکایـا و حسـینهها بـه شـکل زنـدهای برقـرار اسـت، و روش سادهای سـت کـه بـه کمـک آن می تـوان روحِ فضـا را بـه تناسـب موقعیـت به کلـی تغییـرداد. در دل همیـن سـنت پردههـای پولـک دوزی بـرای آراسـتن فضـای اتـاق در جشـنها بهویــژه عروســیها – تولیـد شـدهاند، و در نقـوش آنهـا نشـانههای زیـادی دال بـر ایـن مناسـبت می بایــم.

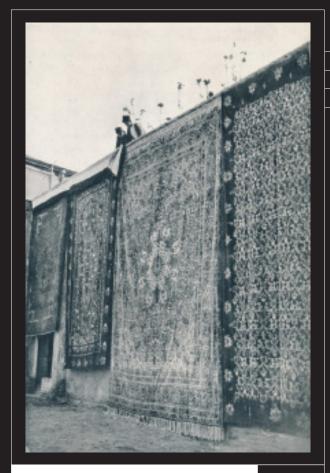
از منظ رِطراحی، به شکل قابل توجهی امکانات در خدمت کارب ردِ موردنظ ر بسیج شده اند؛ پردهها در مادهٔ خود سراس رتکثی روانتشار چشمهای نور هستند، و در معنای نقوش شان آرزویِ برکت، اَفزونی و زایندگی درج شده است. درخشندگی در فرهنگ عامه عنصر پُرقدرتی است؛ چشم بد و بدخواهی و هرآنچه با تاریکی مرتبط است را دفع میکند، در عمل روشنایی و شادمانی را تَحقّق می بخشد، و خود نشان فَرّهی و بَختیاری است.

آراســـتن دیوارهـــای ایـــوان کاخ چهلســـتون اصفهـــان بـــه مناســـبت یـــک مجلـــس رســـمی- ۱۳۰۰ ه.ش – آرشـــیو عکســخانه شــهر

The decoration of walls in the portico of Chehel Sotoun Palace, Isfahan, for a formal reception in the early 20th century – The City Photo Museum

آذین بندی خیابان ها به مناسبت مراسم تاجگذاری رضاشاه ۱۳۰۵ ه.ش ا ویتا سکویل وست؛ مسافر تهران

Street decoration for the coronation of Reza Shah Pahlavi, 1926 — Vita Sackville-West, Passenger to Tehran <

در ڪت زنـ د حگي

نـه تنهـا درایـن مجموعـهٔ خـاص، بلکـه عمــوم پردههـای پولــکدوزی درایـن دوره، علیرغــم تنوعشــان، سرمشــقِ کلـــیِ یکســانی دارنــد کــه بــه «درخــت زندگــی» مشــهوراســت.

۱. پرده: با تکرارِ درگاهِ اتاق ارتباطی بین درون و بیرون تصویر برقرار میشود؛

در عین آنکه کنار رفتن پرده رمز آشکار شدن ساحتی دیگر است.

۲. خورشــید: خورشــیدیــایــک ســتارهٔ طالــعِ بــزرگ در پیشــانی پــرده نقــش می شــو د .

سـتارگان کوچـک، بهویــژه در پردههـای بـا زمینــهٔ تیــره، بـه تعــداد بسـیار تکــرار شـــدهاند.

۳. شـیر – بُـز – ماهـی: بیشـتر حیواناتـی کـه در پـای درخـت آمدهانـد مابهازایـی در آسـمان و صـوَر فلکـی دارنـد،

آنها تداعیگروقتِ سَعد، و دمیدن بخت هستند، در عین حال که به شکل جفت پاسداران درخت زندگیاند.

۴. پرندگان: عنصر ثابت پردهها هستند.

طاووس بیش از همهٔ انواع پرندهها تکرار شدهاست.

۵. لالههای چراغ-سماور: به تناسب زمانه اشیاء تازهای به ساحتِ نمادینِ تصویر راه یافتهاند، که اشارات اجتماعی قابل توجهی به اثاثیهٔ زندگی و پسندِ باب روز دارند.

۶. ظـرف میوه – گلابپاش – شــمعدان – چــراغ: ملزومـات سـفرهٔ جشــنِ بیــرون هســتند کـه درون نقــش تکــرار شــدهاند.

۷. گلــدان گل: عــلاوه بــر آراســتن مجلــس بــزم بــه بــوی و روی خــوش، مُـکــرّر کــردن نقــش درخــت هــم هســت؛

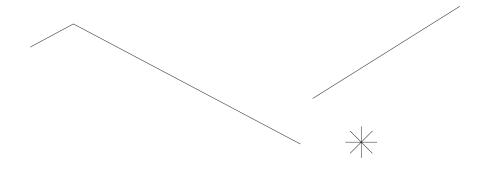
در الگوی درخت زندگی گاه یک گلدانِ پُر گل به جای درخت مینشیند.

۸. تــاک: در حالــی کــه درخــتِ ســروِ بزرگــی در مرکــز تصویــرو توجــه اســت، شــاخههای پیچــانِ تــاک تمــام صحنــه را مثــل امــواج نــور درنَوَردیدهانــد.

THE TREE DE LIFE

There is one overall motif inherent not just to this collection, but to all sequin embroideries of this particular period, despite their diversity: the "Tree of Life".

- 1. Curtain: the repetition of a framed doorway establishes a connection between the "inside" and the "outside" of the image, while the lifting curtain symbolizes the revelation of deeper meanings and layers.
- 2. Sun: the sun, or a large lucky star, is placed at the forehead of the curtain. Smaller stars, particularly on curtains with a dark background, abound.
- 3. Lion Goat Fish: most animals featured at the bottom of the tree are visual representations of constellations. Representing the rising of auspicious stars, they appear in pairs as the guardians of the Tree of Life.
- 4. Birds: a constant element in the curtains, with the peacock appearing more frequently than any other species.
- 5. Crystal Bulb, Samovar: with the passing of time, contemporary objects found their way into the symbolic space of the curtains. They provide significant social clues to the furnishings and to the everyday taste of their time.
- 6. Fruit Bowl Rose Water Dispenser Candelabra Lamp: essentials for a celebratory outdoor spread, repeated often within designs.
- 7. Flower Vase: in addition to decorating the banquet with pleasant fragrance and color, they serve as a reiteration of the Tree of Life symbol, the template of which sometimes contains a flower vase instead of a tree.
- 8. Vine: in depictions where a cypress tree is at the centre of both

۹. حاشیه: مانند باغی که با دیوارهایش محافظت می شود، چندین ردیف حاشیه کل نقش را در خود گرفتهاند.

۱۰. سرو: درختِ مرکزی در همهٔ نمونهها سرواست.

۱۱. شـعله – بـذر: فـرم سـروها بـه شـعلهای فـروزان پهلـو میزنـد، کـه در بعضـی نمونههـا حتـی خورشـید، شـمع، یـا چراغـی در دل آن روشــن اســت؛

فرمِ خلاصه شدهٔ بدنهٔ سرویاد آورب ندرودانهٔ گیاه نیز هست. خطوط و نوارهایی که شکل درخت را در دل آن تکرار می کنند شبیه به پوستهٔ بندری هستند که حامل و حامی دانه و جوانهٔ نورَس است.

در نمونههایی نیر نسطح سروبایک فرمِ شطرنجی، که شکل ساده شدهای از میروهٔ درختِ سوزنیست، پوشیده شده، و در دل تکتک خانهای آن جوانههای آینده نقش شدهاند.

۱۲. ریشه – ترنج: تُرنجی که درخت از دل آن روییده همیشه با تاکید زیادی نماییش داده می شود؛

گاه به شکل زورقی که دو سر آن به سر اِژدها، و یا بَط، ختم می شوند.

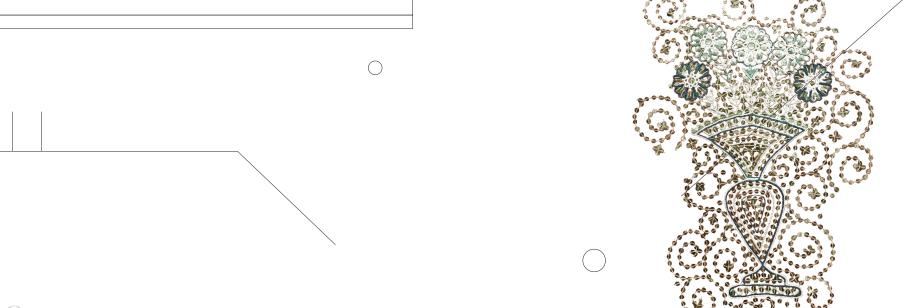
۱۳. کــوه: درخــت بــربلندتريـــن جايــگاهِ کوهـــی روییـــده، کــه خــود از کوههـــای بســـیار تشــکیل شدهاســـت.

۱۴. آپ- دریا: کوه از میانهٔ دریا سَر برآورده است.

image and attention, like waves of light, the winding branches of vines are often seen climbing across the entire background.

- 9. Border: like a garden protected by its walls, multiple rows of flowers take this task upon themselves.
- 10. Cypress: the central tree featured in all pieces.
- 11. Flame Seed: the form of the cypress trees emulates a blazing fire, with either a sun, a candle, or a lamp illuminating the heart of some pieces. In its reduced form, the body of the cypress tree is reminiscent of a plant seed. The lines and bands which repeat the form of the tree towards its core resemble a husk, carrying and nourishing its budding seed. Other pieces feature cypress trees covered in a chequered surface: a simplified depiction of a pinecone, with each scale carrying its own future seedling.

- 12. Root Bowl: The chalice or bowl from whence the tree of life grows is usually presented with great emphasis; often in the form of a boat with its two ends transforming into heads of dragons or ducks.
- 13. Mountain: the tree rests on the highest peak of a mountain formed by a multitude of mountains.
- 14. Water Sea: the mountain rises from within the sea.

20

19

مُهـراستوانــهای بــا نقـش درختــی بـر فراز کوه، جفت بزهــای کوهــی، و ستــارگان – آشــور – هـــزاره دوم پ.م Cylindrical stamp depicting a tree upon a mountain, a pair of ibexes, and stars. Ashur, 2nd millennium B.C.

* «درخت زندگی» یکی از قدیمی ترین الگوهای نقوش در فرهنگ ایران است. ما در اینجا با آخرین نسخهٔ به روز شده از آن، در حدود سدهٔ ۱۲ ه.ش، روپروهستیم که تا اواپل سده ۱۴ه.ش، په کرّات و پا تفاوتهای اندک در فرش، کاشیکاری، گھئری، سنگتراشی و غیرہ نے وفور تکرار شدہ است. از ایـن جهـت نمونـهٔ شـاخصی از دوام یـک «ایـده» در قالـب «نقـش» را پیـش چشے داریے م. شباهت جزئیات این نقیش با کهن تریین نمونه های آن که از خــلال پیــچ و خمهــای تاریــخ دوام آورده و تکــرار شــده حیرتانگیــز اســت. درعین حال شایسته است به چرخش مهمی نیز توجه کنیم: گویی در گذر زمان پوستهٔ سخت «اسطوره» نازک شده، واز خلال آن مغز ومعنی مَجال یافته تا در شکلی متناسب با خِرَد زمانه، در قالب یک «استعاره» به حیات خود ادامه دهد، به این ترتیب ایدهٔ محوری که حامل اَرج نهادن به تداوم زندگی و بالندگی است در عین تداوم از سرچشمههای اسطورهای و کهن خود فاصلهای بعید گرفته است؛ آنچنان که با وجود دســتورزي مــداوم فرهنــگ عمومــي بــا ايــن نقــش يــادآوري خاســتگاههاي اوليــهٔ آن – مثلا در توصیف بُنده از «درخت بَس تُخمه»، یا نقش مایه های به حا مانده از دورهٔ باستان- به نظر دور و به گوش ناآشناست.

هدا اربابی – دبیر نشست

The Tree of Life is one of the oldest motifs in Iranian culture. Here, we witness it in its latest version, updated in the 18th century and featured with only minor alterations on carpets, glazed tiles, plasterwork, masonry, etc. until the early 20th century. Thus, we have a prominent example of the survival of an "idea" in the form of a "motif". The detailed resemblance of this motif with its most ancient versions is an astounding testament to its endurance across the twists and turns of history. And yet, let us devote our attention to an important evolution: it seems as though, with the passage of time, the hard husk of "the myth" has frayed, and from within its seed, has found the chance to continue its existence in the form of a "metaphor", in a shape proportionate to the wisdom of the times. The central idea which honours the continuity and burgeoning of life, while springing from the fount of its own ancient mythology, traverses surprising distances: with the continuous moulding by popular culture, the reminders of this motif's early origins, such as the "Gaokerena Tree" or other faded shapes from ancient times seem far to the eye and unfamiliar to the ear.

Written by: Hoda Arbabi

Translated by: Shanay A. Hubmann

قطعه پارچه ابریشمین بانقش گرفت و گیرسیمرغ/ طاووس با بز کوهی، و بزهای جوان ترجفت در دوسوی درخت –قرن ۳ و ۴ه ش. بافت کارگاههای آل بویه – موزه کلیولند A fragment of woven silk from the Buyid period (945-1055) depicting a tree of life flanked by a pair of large simurghs resembling peacocks grasping ibexes in their talons, and a pair of small goats – Cleveland Museum

NOOR O SOOR BANQUET OF LIGHT

Researchers and Speakers:

Behnam Aboutorabian, Elahe Alavi Dehkordi, Shahrzad Amin Shirazi, Elnaz Najafi, Soheila Shahshahani, Arman Shishegar

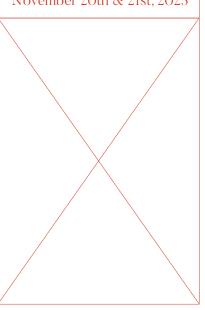
Head of Research: Hoda Arbabi

Executive Secretary: Shanay A. Hubmann

Advisor: Shahrzad Amin Shirazi

Patron & Curator: Saba Manouchehri, Founder of Manouchehri Textile Museum & Collection

November 20th & 21st, 2023

پژوهشــگران و سـخنرانان: بهنــام ابوترابیــان، شــهرزاد امینشــیرازی، ســهیلاشهشــهانی، آرمــان شیشــهگر، الهــه علــوی دهکــردی، النـــاز نجفــی

دبیر پژوهشی: **هدا اربابی** دبیر اجرایی: **شانـای هوبمَن** مشاور: **شهرزاد امین شیرازی**

بنیانگـــذارمـــوزه و مجموعــهٔ منوچهـــری، برگزارکننـــده و سرپرســتِ هنــریِ رویــدادِ «نــور و ســور»: ص**بــا منوچهــری**

۲۹ آبان ماه ۱۴۰۲ کاشان؛ گذر–موزهٔ منوچهری

ALL RIGHTS RESERVED

© Manouchehri Textile Museum

Manouchehri Textile Museum

Manouchehri House, Kashan

www.mtmkashan.org

@mtmkashar

contact@mtmkashan.org